
IZBRANA KAKOVOST

Specifikacija

za sveže, ohlajeno in zmrznjeno
GOVEJE, PRAŠIČJE IN PERUTNINSKO MESO

(V6)

K A Z A L O

UVOD	6
POSEBNE ZAHTEVE	6
NAČIN OZNAČEVANJA	6
PRAVICA DO ZNAKA IZBRANA KAKOVOST	6
POGOJI ZA UPORABO ZNAKA IZBRANA KAKOVOST	7
SKLADNOST OZNAČEVANJA	7
NADZOR	7
NAMEN UPORABE	7
PODROČJE UPORABE	7
I. GOVEJE MESO	8
1.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV	8
1.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI	9
1.3 POGOJI ZA VKLJUČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV V SHEMA IZBRANA KAKOVOST	10
1.4 OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE GOVEJEGA MESA - IZBRANA KAKOVOST	11
1.4.1. Pridelovalci – rejci	11
1.4.2. Predelovalci – klavnice, razsekovalnice, mesno predelovalni obrati	12
1.5 POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE SUROVINE	13
II. PRAŠIČJE MESO	14
2.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV	14
2.1.1. Dodatni kriteriji za označevanje mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov Izbrana kakovost – kmečki	15
2.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI	16
2.3 POGOJI ZA VKLJUČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV V SHEMA IZBRANA KAKOVOST	17
2.4 OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE PRAŠIČJEGA MESA- IZBRANA KAKOVOST	17
2.4.1. Pridelovalci – rejci	17
2.4.2. Predelovalci – klavnice, razsekovalnice	18
2.4.3. Posebni pogoji za označevanje mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov Izbrana kakovost - z dodatno oznako »kmečki«	19
2.5 POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE POREKLA OSNOVNE SUROVINE	20
III. PERUTNINSKO MESO	21
3.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV	21
3.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI	22
3.3 POGOJI ZA OZNAČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV Z ZNAKOM IZBRANA KAKOVOST	22

3.4	OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE PERUTNINSKEGA MESA – IZBRANA KAKOVOST _____	23
3.5	POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE SUROVINE IZBRANA KAKOVOST _____	24
IV.	POGOJI TRŽENJA - POSEBNE ZAHTEVE _____	25
4.1	POSEBNE ZAHTEVE ZA TRŽENJE MESA, MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV IZBRANA KAKOVOST _____	25

SEZNAM TABEL IN PRILOG

TABELA 1: VSTOPNI KRITERIJI ZA GOVEJI SEKTOR	8
TABELA 2: VRSTA VOLUMINOZNE KRME	9
TABELA 3: VSTOPNI KRITERIJI ZA PRAŠIČJI SEKTOR	14
TABELA 4: DODATNI KRITERIJI ZA PRAVICO DO UPORABE OZNAKE »KMEČKI«	15
TABELA 5: VSTOPNI KRITERIJI ZA PERUTNINSKI SEKTOR.....	21
PRILOGA 1: IZJAVA O NAČINU VZREJE ŽIVALI.....	28
PRILOGA 2: LISTA PREPOVEDANIH POSAMIČNIH KRMIL	29

PODATKI O VLAGATELJIH

NAZIV VLAGATELJA: **GIZ MESNE INDUSTRIJE SLOVENIJE**

NASLOV VLAGATELJA: DIMIČEVA 9, LJUBLJANA

MATIČNA ŠTEVILKA VLAGATELJA: 1353900

DAVČNA ŠTEVILKA VLAGATELJA: SI 77995767

IN

NAZIV VLAGATELJA: **KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE**

NASLOV VLAGATELJA: GOSPODINJSKA 6, LJUBLJANA

MATIČNA ŠTEVILKA VLAGATELJA: 1332848

DAVČNA ŠTEVILKA VLAGATELJA: 47075406

SEKTORSKI ODBOR ZA MESO
mag. Peter Polanič, predsednik l.r.

UVOD

V shemo IZBRANA KAKOVOST se na podlagi prostovoljne odločitve vključujejo pridelovalci in predelovalci mesa – rejci in predelovalci na kmetijah, klavnice in mesno predelovalni obrati, ki v proizvodnih postopkih zagotavljajo zahteve te Specifikacije in so pridobili certifikat za Izbrano kakovost in na podlagi certifikata pravico do označevanja mesa z znakom Izbrana kakovost. Ta Specifikacija predpisuje tudi posebne zahteve za prodajo mesa z oznako Izbrana kakovost, zato morajo biti v certifikacijsko shemo vključena tudi trgovska podjetja, ki tržijo meso Izbrana kakovost. Shema je na voljo vsem pridelovalcem in predelovalcem, ki izpolnjujejo pogoje, določene v tej Specifikaciji.

POSEBNE ZAHTEVE

Posebne zahteve za pridelavo in predelavo mesa, opredeljene v tej Specifikaciji, temeljijo na objektivnih in merljivih kriterijih, ki se nanašajo na način vzreje in dobrobit živali, transportne omejitve, zahteve v postopkih zakola in proizvodnji mesa ter nadzor nad skladnostjo pridelave in predelave in transparentno vodenimi količinami mesa IZBRANA KAKOVOST. Ta Specifikacija postavlja standarde za prostovoljno vključevanje v shemo Izbrana kakovost – kot dodatek k uporabi obstoječe EU zakonodaje, ki ureja področja, ki so predmet te Specifikacije.

NAČIN OZNAČEVANJA

Z znakom IZBRANA KAKOVOST in navedbo države pridelave in predelave je dovoljeno označevati sveže, ohlajeno in zmrznjeno goveje, prašičje in perutninsko meso ter mesne izdelke in mesne pripravke, ki izpolnjujejo zahteve iz te Specifikacije.

Znak IZBRANA KAKOVOST z navedbo države pridelave in predelave (v nadaljevanju Izbrana kakovost) je dovoljeno uporabljati, če so vsi proizvodni postopki izvedeni v državi porekla surovine (rojeno, vzrejeno, zaklano in predelano v isti državi). Navedba države pridelave in predelave je zamenljiva, kadar je izpolnjen pogoj pridelave in predelave osnovne surovine v isti državi.

Posebne zahteve za vzrejo živali in predelavo mesa ter način označevanja mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov, so podrobno opredeljeni za vsak sektor (goveje meso, prašičje meso, perutninsko meso) ločeno, v poglavjih 1, 2 in 3, posebne zahteve za trženje mesa Izbrana kakovost pa v poglavju 4.

PRAVICA DO ZNAKA IZBRANA KAKOVOST

Pravica do označevanja mesa ter mesnih izdelkov in mesnih pripravkov z znakom IZBRANA KAKOVOST je pridobljena na podlagi:

- zagotavljanja posebnih zahtev v postopkih pridelave in predelave mesa, opredeljenih v tej Specifikaciji in
- ugotovljene skladnosti v postopkih rednega in izrednega notranjega nadzora in
- ugotovljene skladnosti v postopkih rednega in izrednega zunanjskega nadzora, s strani certifikacijskih organov.

POGOJI ZA UPORABO ZNAKA IZBRANA KAKOVOST

- Certificirani predelovalci lahko znak IZBRANA KAKOVOST uporabljajo samo za meso, ki je pridobljeno od živali iz certificirane reje.
- Predelovalci, ki nimajo certifikata IZBRANA KAKOVOST, ne smejo označevati mesa z znakom IZBRANA KAKOVOST, tudi če so pridobili meso od živali iz certificirane reje.
- Certificirani pridelovalci na kmetijah, ki imajo registrirano dopolnilno dejavnost za predelavo mesa na izvoru (in prodajo), lahko označujejo meso z znakom IZBRANA KAKOVOST, če so certificirani tudi kot predelovalci. V primeru koriščenja zunanjih storitev (zakol, razsek), jim le te morajo zagotavljati nosilci dejavnosti, ki so certificirani za zakol in razsek mesa Izbrana kakovost.

SKLADNOST OZNAČEVANJA

Fizične in pravne osebe, ki pridobijo pravico do uporabe znaka IZBRANA KAKOVOST morajo znak IZBRANA KAKOVOST uporabljati skladno z veljavno zakonodajo, ki ureja področje označevanja proizvodov, ki so vključeni v shemo Izbrana kakovost in kriteriji, opredeljenimi v posameznem poglavju te Specifikacije.

NADZOR

Pridelovalci in predelovalci, ki so vključeni v shemo IZBRANA KAKOVOST, ter trgovska podjetja, ki tržijo meso IZBRANA KAKOVOST, so dolžni zagotavljati posebne zahteve, opredeljene v tej Specifikaciji. Pridelovalci, predelovalci in trgovska podjetja so z vidika zagotavljanja skladnosti in varstva potrošnikov podvrženi rednim in izrednim presojam v postopkih dvostopenjskega nadzora:

- prva stopnja nadzora je lasten nadzor oziroma notranja kontrola, ki jo izvajajo usposobljeni presojevalci, imenovani s strani nosilca certifikata,
- druga stopnja nadzora je neodvisna zunanja kontrola, ki jo v obratih pridelovalcev in predelovalcev izvajajo neodvisne zunanje organizacije (certifikacijski organi).

NAMEN UPORABE

Specifikacija opredeljuje posebne zahteve v postopkih pridelave in predelave mesa, ki niso opredeljene z EU zakonodajo in temeljijo na posebnih značilnostih vzreje živali, ki presegajo standarde z vidika dobrobiti živali in zagotavljajo višjo kakovost mesa. Parametri, ki zaradi posebnih pogojev vzreje živali vplivajo na višjo kakovost mesa, so opredeljeni v poglavjih 1, 2 in 3 te Specifikacije.

PODROČJE UPORABE

Določila iz Specifikacije veljajo za pridelovalce (rejce), predelovalce (proizvajalce) mesa, ki so pridobili certifikat IZBRANA KAKOVOST in se uporabljajo pri vzreji živali in proizvodnji mesa ter pri trgovanju z mesom, mesnimi izdelki in mesnimi pripravki, skladno s posebnimi pogoji trženja, ki so del te Specifikacije (Poglavje 4).

I. GOVEJE MESO (govedina, teletina)

Z znakom **IZBRANA KAKOVOST** in navedbo države pridelave in predelave je dovoljeno označevati sveže, ohlajeno in zmrznjeno goveje meso - če so vsi proizvodni postopki izvedeni v državi porekla surovine, kar pomeni, da so živali rojene, rejene, zaklane in razsekane v isti državi.

1.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV

Tabela 1: Vstopni kriteriji za goveji sektor

Izbrana kakovost	Pridelovalci	Krma živali:
		Krmni obrok za goveda mora vsebovati več kot 50 % voluminozne krme, preračunano na SS (suho snov).
		Izjema so teleta do 6-ih mesecev starosti, kjer je delež voluminozne krme lahko manjši od 50 % (voluminozna krma po volji).
		Teleta: v izračunu deleža voluminozne krme se ne upošteva količina popitega mleka oziroma mlečnega nadomestka.
		Krma ne sme vsebovati krmil, ki so na listi posamičnih nedovoljenih krmil.
		Transportni čas
		Čas transporta živali ne sme presegati 6-ih ur.
		Zdravstveno varstvo:
		Pri individualnem zdravljenju živali z antibiotiki se karenčna doba, predpisana v povzetku glavnih značilnosti zdravila, podaljša za 20 %.
	Predelovalci	Transportni čas
		Čas transporta živali ne sme presegati 6-ih ur.

Priloga 2: Lista posamičnih krmil, ki jih ni dovoljeno dodajati v krmo za vzrejo živali za **IZBRANO KAKOVOST**

Tabela 2: Vrsta voluminozne krme

VRSTA VOLUMINOZNE KRME	
Mrva	posušena krma s trajnega ali sejanega travinja (trave, metuljnice, travniške zeli)
Paša, zelena krma	paša ali sveže košena krma s trajnega ali sejanega travinja (trave, metuljnice, travniške zeli, listje grmovnic in dreves)
Silaža	travna silaža – silirana krma s trajnega ali sejanega travinja (trave, metuljnice, travniške zeli)
	koruzna silaža – silirana koruza (cela rastlina) druge silaže (žitne silaže, sirkova silaža, sončnična silaža, siliran grah, silirani pesni rezanci)
Zelena sočna njivska krma	krmna ogrščica, ohrovrt in druge krmne križnice, strna žita, koruza, listje in glave pese, različni strniščni posevki
Korenovke in gomoljnice	krmna pesa, repa, koleraba, krmno korenje, krompir
Slama	žitne slame, koruznica, slame metuljnic

1.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI

Krma

Krmni obroki za vzrejo živali pod pogoji za Izbrano kakovost morajo vsebovati nad 50 % voluminozne krme (preračunano na suho snov). Izjema so teleta do šestih mesecev starosti, pri katerih je delež voluminozne krme lahko manjši od 50 % (voluminozna krma po volji). Prehrana telet do 6-ih mesecev starosti temelji na naravnem mleku (priporočilo: materinem) ali mlečnem nadomestku, ki se ne upošteva v izračunu deleža voluminozne krme v obroku.

Z visokim deležem voluminozne krme so živalim zagotovljene fiziološke potrebe po vlaknini. Presežek vlaknine, torej manjša koncentracija energije v obroku, podaljša čas pitanja in zmanjšuje dnevne priraste (znižuje intenzivnost pitanja), tradicionalni način prireje - majhne črede, sonaravna paša, poudarjena skrb za živali, predstavlja standard za Izbrano kakovost, visok delež voluminozne krme pa zagotavlja višjo kakovost mesa, vpliva na njegovo čvrstost in izrazitejšo barvo.

Krma za goveda Izbrana kakovost je s to Specifikacijo predpisana, zagotavljajo jo registrirane mešalnice, ki pri pripravi krmnih mešanic upoštevajo prepoved uporabe krmil, ki so navedene na listi prepovedanih krmil (Priloga 2). Nakup krmnih mešanic iz registriranih mešalnic ni obvezen, obvezna pa je uporaba in priprava v tej Specifikaciji predpisane krme in prepoved uporabe krmil, ki so na Listi prepovedanih krmil. Prepoved uporabe krmil, ki so z EU zakonodajo dovoljena (Katalog posamičnih krmil, Uredba komisije (EU) št. 68/2013), poleg zahtev, opredeljenih v tabeli 1 in tabeli 2, predstavlja standard krme za Izbrano kakovost.

Zdravstveno varstvo

Dobre rejske prakse pozitivno vplivajo na zdravje živali in znižujejo rabo antibiotikov, kar zmanjšuje razvoj nanje odpornih bakterij. Raba ustreznega antibiotika je omejena izključno na posamično zdravljenje živali in le v primerih, ko uporaba fitofarmaceutskih in homeopatskih izdelkov niso učinkovita ali njihova uporaba ni smiselna. Zdravljenje živali z antibiotiki se izvaja izključno pod veterinarskim nadzorom. V postopku zdravljenja živali mora biti upoštevana Nacionalna strategija »ENO ZDRAVJE« za obvladovanje odpornosti mikrobov, potek zdravljenja pa evidentiran v dnevniku veterinarskih posegov, ki se hrani na kmetijskem gospodarstvu. Veterinar mora v dnevnik veterinarskih posegov evidentirati vsako uporabo zdravil skladno s predpisom, ki ureja sledljivost zdravil. Za zdravljenje z antibiotiki se veterinar odloči na podlagi predhodnega kliničnega pregleda bolne živali. Zdravljenje se izvaja skladno z navodilom o uporabi zdravil proizvajalca. Izdaja antibiotičnih zdravil imetniku živali, za nadaljevanje zdravljenja, ni dovoljena. Obdobje karence pri živali za proizvodnjo živil za Izbrano kakovost, mora biti najmanj 20 % daljša od deklarirane karence v navodilu za uporabo zdravila. V času karence dobe, žival ne ustreza pogojem za Izbrano kakovost.

Čas transporta

Časovno omejen transport živali ima pozitiven vpliv tako na dobrobit živali kot na varovanje okolja. Z namenom preprečevanja neugodnega počutja in nižje stopnje stresa pri živalih, morajo prevozniki zagotavljati kratke transportne poti, ki od izhodiščnega kraja do cilja, ne smejo presegati 6-ih ur. Omejen čas transporta zmanjšuje tveganja poškodb med transportom, dolgo izpostavljenost zunanjim vplivom (ekstremnim temperaturam) in dehidraciji. Krajša izpostavljenost stresu živali pa je eden od dejavnikov, ki pomembno vplivajo na kakovost mesa.

1.3 POGOJI ZA VKLJUČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV V SHEMO IZBRANA KAKOVOST

Vključevanje mesnih izdelkov in mesnih pripravkov iz govejega mesa v shemo Izbrana kakovost in označevanje z znakom »Izbrana kakovost« je dovoljeno, če je osnovna surovina v izdelku izključno meso, ki ustreza kriterijem za Izbrano kakovost za goveje meso.

Merila za presojo:

Predelovalec mesa na kmetiji oziroma proizvajalec mesnih izdelkov in mesnih pripravkov je dolžan ustreznost surovine dokazovati na podlagi izdelanih masnih bilanc, **ki so predmet presoje v postopkih nadzora.**

Predelovalci na kmetijah oz. mesno predelovalni obrati so dolžni za vodenje evidenc mesa Izbrana kakovost vzpostaviti ločen identifikacijski (številčni) sistem in voditi količinske evidences o proizvodnji, nabavi in prodaji mesa in o količinah proizvedenih in prodanih mesnih izdelkov in mesnih pripravkov. Masne kontrole v obratih se izvajajo na podlagi vhodnih in izhodnih količin mesa Izbrana kakovost, pri predelovalcih na kmetijah pa na podlagi evidenc o številu in prodaji vzrejenih živali za Izbrano kakovost in dokupih živali iz certificirane reje za Izbrano kakovost.

1.4 OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE GOVEJEGA MESA - IZBRANA KAKOVOST

1.4.1. Pridelovalci – rejci

Pogoji krmljenja živali

- pri pripravi krmnih obrokov se upošteva delež in sestava voluminozne krme,
- krmni obrok za goveda mora vsebovati nad 50 % voluminozne krme, preračunano na suho snov,
- izjema so teleta do 6-ih mesecev starosti, kjer je delež voluminozne krme lahko manjši od 50 %, z izpolnjenim pogojem »voluminozna krma po volji«,
- pri teletih se v izračunu deleža voluminozne krme ne upošteva količina popitega mleka oziroma mlečnega nadomestka,
- preostali del močne ali voluminozne krme ne sme vsebovati krmil, ki so na listi posamičnih krmil (priloga 2), ki jih ni dovoljeno dodajati v krmo,
- rejci zagotavljajo sestavo krmnih obrokov, iz katere so razvidne sestavine, ki jih uporabljajo in razmerja med uporabljenimi sestavinami,
- rejci vodijo evidence krmnih obrokov in obdobje krmljenja s posameznim krmnim obrokom in evidence pridelane in dokupljene krme,
- vsako dobavo krme (tudi pri nakupu na drugi kmetiji) mora rejec dokumentirati (dokument, ki izkazuje nabavo krme) in arhivirati za dobo 5 let,
- dokumentacija za nakup/dokup krme na drugi kmetiji mora vsebovati podatke o dobavitelju krme, količini in vrsti krme in datum nakupa,
- pri nakupu krme iz registriranih mešalnic, morajo rejci voditi evidenco o dobavah in recepturah krme (račun, dobavnica, deklaracija),
- arhiv dobavnic iz registriranih mešalnic krme se hrani na sedežu rejca 5 let,
- vsa krma, posamična in krmne mešanice, mora izpolnjevati zahteve za Izbrano kakovost.

Zdravstveno varstvo

- rejec živali zagotavlja ustrezne preventivne ukrepe za preprečevanje bolezni pri živali(h),
- uporaba antibiotikov je dovoljena izključno v kurativne namene, skladno po navodilih za uporabo zdravil proizvajalca,
- pristojni veterinar vsa uporabljena zdravila vpiše in potrdi s podpisom v dnevnik veterinarskih posegov, ki se hrani na kmetijskem gospodarstvu,
- v primeru individualnega zdravljenja živali z antibiotiki se karenčna doba, predpisana v povzetku glavnih značilnosti zdravila, podaljša za 20 %.

Transport živih živali

- transport živali je časovno omejen na največ 6 ur.

Označevanje živali za prodajo

- Vsaka žival, ki je bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora biti v spremni dokumentaciji (Izjava o načinu vzreje živali/Priloga 1) označena z: »USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOST«.

- Živali, ki niso bile vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost, morajo biti v spremni dokumentaciji (Izjava o načinu vzreje živali/Priloga 1) označene z: »NE USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOSTI«.

Priloga 1: Izjava o načinu vzreje živali

Evidence o številu živali iz certificirane reje

- rejci vodijo evidence o številu rojenih, kupljenih in prodanih živali, vzrejenih pod pogoji za Izbrano kakovost.

1.4.2. Predelovalci – klavnice, razsekovalnice, mesno predelovalni obrati

V shemo Izbrana kakovost lahko vstopajo registrirani in odobreni obrati za zakol govejih živali in predelavo in proizvodnjo govejega mesa, ki so pridobili certifikat za Izbrano kakovost.

- Transport živih živali
  - transport živali, ki so rejene pod pogoji za Izbrano kakovost, je časovno omejen in ne sme trajati več kot 6 ur.
- Klavnica v zakol za Izbrano kakovost lahko prevzame samo zdravstveno ustrezne živali, ki so bile vzrejene za Izbrano kakovost.
- Pošiljke živali spremljajo dosledno izpolnjeni dokumenti, iz katerih nedvoumno izhaja, da je bila žival rojena in vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost.
- Pred prevzemom živali, klavnica preverja spremno dokumentacijo, iz katere je razvidno, da
  - ima rejec veljavni certifikat za Izbrano kakovost,
  - da je priložena pravilno izpolnjena Izjava o načinu vzreje živali, iz katere je razvidno, da žival(i) ustreza(jo) kriterijem za Izbrano kakovost.
- Klavni trupi, ki ustrezajo kriterijem Izbrana kakovost, so označeni v skladu z merili zagotavljanja sledljivosti in identifikacije živali in označeni z IK.
- Klavni trupi (polovice, četrti), ki ustrezajo kriterijem Izbrana kakovost, so skozi celotni proces prehodno označeni z Izbrana kakovost in ločeni od trupov živali, ki ne ustrezajo kriterijem Izbrana kakovost.
- Končna oznaka klavnih trupov (polovic, četrti) z IK se potrdi, ko je postopek kontrole v klavnici zaključen, potrjena zdravstvena ustreznost s strani uradnega veterinarja in ugotovljena skladnost z zahtevami IK.
- Vsak certificirani obrat ima za meso Izbrana kakovost vzpostavljen lastni identifikacijski sistem – za proizvodnjo mesa Izbrana kakovost mora biti vzpostavljen poseben sistem šifriranja.
- V procesu razseka, porcioniranja in predelave mora biti meso Izbrana kakovost označeno s posebnimi šiframi - razlikovalno od ostalega mesa.
- Goveje meso, mesni izdelki in mesni pripravki, ki ustrezajo vsem zahtevam za Izbrano kakovost, se lahko označijo z znakom Izbrana kakovost.
- Drobovina oz. notranji organi živali IK se niti prehodno niti končno ne označujejo z IK.

1.5 POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE SUROVINE

1. živali rojene na kmetijah morajo biti celotni čas, od rojstva do zakola, rejene pod pogoji za Izbrano kakovost. Izjema so teleta do starosti 6-ih mesecev, ki jih certificirani rejci odkupijo od necertificiranih rejcev in jih od prevzema dalje vzrejajo pod pogoji za Izbrano kakovost);
2. živali rejene pod pogoji za Izbrano kakovost je dovoljeno premikati s certificirane kmetije na pašo, pri čemer morajo biti zagotovljeni vsi ostali pogoji reje iz te Specifikacije;
3. dokupljene živali iz certificirane reje morajo biti ustrezno označene (žival je rojena in rejena pod pogoji za Izbrano kakovost) in od premika na novo kmetijo do zakola rejene pod pogoji za Izbrano kakovost (način vzreje za Izbrano kakovost z ene na drugo kmetijo ne sme biti prekinjen);
4. dokupljene živali iz necertificirane reje, morajo biti ustrezno označene (žival ni rojena in rejena pod pogoji za Izbrano kakovost) in jih ni dovoljeno dati v zakol z oznako Izbrana kakovost;
5. obvezen je arhiv dokumentacije rojenih živali ter o nakupu/dokupu živali, ki se na sedežu rejca hrani 5 let;

II. PRAŠIČJE MESO

Z znakom **IZBRANA KAKOVOST** in navedbo države pridelave in predelave je dovoljeno označevati sveže, ohlajeno in zmrznjeno prašičje meso, če so vsi proizvodni postopki izvedeni v državi porekla surovine, kar pomeni, da so živali rojene, rejene, zaklane in razsekane v isti državi.

2.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV

Tabela 3: Vstopni kriteriji za prašičji sektor

Izbrana kakovost	Pridelovalci	Krma prašičev: V krmo ni dovoljeno dodajati krmil, ki so na listi posamičnih nedovoljenih krmil.
		Kratke transportne poti: Čas transporta ne sme presegati 6-ih.
		Zdravstveno varstvo: Pri individualnem zdravljenju živali z antibiotiki se karenčna doba, predpisana v povzetku glavnih značilnosti zdravila, podaljša za 20 %.
	Predelovalci	Najdaljši dovoljeni čas transporta Čas transporta živih živali ne sme biti daljši od 6-ih.

Priloga 2: Lista posamičnih krmil, ki jih ni dovoljeno dodajati v krmo za vzrejo živali za **IZBRANO KAKOVOST**

2.1.1. Dodatni kriteriji za označevanje mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov Izbrana kakovost – kmečki

Z znakom IZBRANA KAKOVOST - KMEČKI je dovoljeno označevati sveže, ohlajeno prašičje meso, mesne izdelke in mesne pripravke - pridobljene od živali, ki so bile rojene, rejene, razsekane in predelane na kmetiji in zaklane v registriranem/odobrenem obratu v isti državi.

Tabela 4: Dodatni kriteriji za pravico do uporabe oznake »KMEČKI«

		Posebni pogoji za pridelavo/predelavo mesa na kmetijah
Izbrana kakovost – kmečki	Predelovalci mesa na kmetijah	<p>Z dodatno oznako KMEČKI se lahko označijo meso, mesni izdelki in mesni pripravki ki so bili proizvedeni v obratu z največ tremi (3) zaposlenimi, poleg družinskih članov na kmetiji.</p> <p>Če je mesnim izdelkom in mesnim pripravkom dodano meso drugih živali, morajo biti tudi te živali rojene na kmetijah in vključene v shemo Izbrana kakovost.</p> <p>Za predelavo mesa (mesnih izdelkov in mesnih pripravkov) se ne sme uporabljati zamrznjeno meso in slanina, razen za izdelavo tlačenke in paštete.</p> <p>Meso in mesni izdelki morajo biti dimljeni na klasičen, kmečki način - izključno z dimom, pridobljenim z zgorevanjem suhega, trdega lesa (* odprta kurišča ali dimni generatorji).</p> <p>Meso se soli/razsoljuje ročno, s suhim, mokrim (potapljanjem kosov mesa v raztopino kuhinjske soli oziroma razsolice) ali kombiniranim postopkom na klasičen, kmečki način.</p> <p>Vbrizgavanje solnice/razsolice v meso ni dovoljeno.</p> <p>V meso, mesne izdelke in mesne pripravke ni dovoljeno dodajati umetnih arom, ekstraktov, barvil, ojačevalcev arome, pospeševalcev zorenja, rožičeve moke, sojinih in mlečnih beljakovin, škroba in vlaknin **</p>

* dimljenje na klasičen, kmečki način (Vir: S. Renčelj, 2017, Založba kmečki glas, Izdelovanje klobas, salam in želodcev)

** nitriti, nitrati dovoljeni

Za proizvodnjo mesnih izdelkov, ki so poleg znaka Izbrana kakovost dodatno označeni z oznako »Kmečki« morajo biti vse živali rojene, vzrejene in zaklane v isti državi. Če kmetija za predelavo mesa Izbrana kakovost - kmečki dokupuje živali z drugih kmetij, morajo biti tudi te rojene na kmetijah in vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost.

2.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI

Krma

V hlevih mora biti zagotovljena prehrana, ki ustreza starosti, telesni masi in fiziološkemu stanju prašičev. Za pravilno krmljenje živali mora rejec upoštevati genetske sposobnosti prašičev in prehrano podrediti njihovim dejanskim potrebam – z ozirom na rastno obdobje, namen rabe in v odvisnosti od reprodukcijske faze. Izravnani krmni obrok mora vsebovati hranilne snovi (energija, beljakovine, mineralne snovi, vitamini), ki vplivajo na kasnejše reproduktivne sposobnosti (mladic), plodnost (plemenskih svinj) in zagotavljajo izkoristek genetskega potenciala za ravnost in mesnatost (pitancev).

Visokokakovostna krma je eden od najpomembnejših dejavnikov pri vzreji živali za Izbrano kakovost. Krmo za Izbrano kakovost zagotavljajo registrirane mešalnice, ki v krmne mešanice ne dodajajo določenih krmil, opredeljenih v Katalogu posamičnih krmil (Uredba komisije (EU) št. 68/2013). Krma za prašiče Izbrana kakovost je s to Specifikacijo predpisana, nakup krmnih mešanic iz registriranih mešalnic ni obvezen, obvezna pa je uporaba in priprava predpisane krme in prepoved uporabe krmil, ki so na Listi prepovedanih posamičnih krmil (Priloga 2). Prepoved uporabe krmil, ki so sicer z EU zakonodajo dovoljena, predstavlja standard krme za Izbrano kakovost - upoštevajoč posebne zahteve glede krme za Izbrano kakovost.

Zdravstveno varstvo

Dobre rejske prakse pozitivno vplivajo na zdravje živali in znižujejo rabo antibiotikov, kar zmanjšuje razvoj nanje odpornih bakterij. Raba ustreznega antibiotika je omejena izključno na posamično zdravljenje živali in le v primerih, ko uporaba fitofarmaceutskih in homeopatskih izdelkov niso učinkovita ali njihova uporaba ni smiselna. Zdravljenje živali z antibiotiki se izvaja izključno pod veterinarskim nadzorom. V postopku zdravljenja živali mora biti upoštevana Nacionalna strategija »ENO ZDRAVJE« za obvladovanje odpornosti mikrobov, potek zdravljenja pa evidentiran v dnevniku veterinarskih posegov, ki se hrani na kmetijskem gospodarstvu. Veterinar mora v dnevnik veterinarskih posegov evidentirati vsako uporabo zdravil skladno s predpisom, ki ureja sledljivost zdravil. Za zdravljenje z antibiotiki se veterinar odloči na podlagi predhodnega kliničnega pregleda bolne živali. Zdravljenje se izvaja skladno z navodilom o uporabi zdravil proizvajalca. Izdaja antibiotičnih zdravil imetniku živali, za nadaljevanje zdravljenja, ni dovoljena. Obdobje karence pri živali za proizvodnjo živil za Izbrano kakovost, mora biti najmanj 20 % daljša od deklarirane karence v navodilu za uporabo zdravila. V času karenčne dobe, žival ne ustreza pogojem za Izbrano kakovost.

Čas transporta

Časovno omejen transport živali ima pozitiven vpliv tako na dobrobit živali kot na varovanje okolja. Z namenom preprečevanja neugodnega počutja in nižje stopnje stresa pri živalih, morajo prevozniki zagotavljati kratke transportne poti, ki od izhodiščnega kraja do cilja, ne smejo presegati 6-ih ur. Omejen čas transporta zmanjšuje tveganja poškodb med transportom, dolgo izpostavljenost zunanjim vplivom (ekstremnim temperaturam) in dehidraciji. Krajša izpostavljenost stresu živali je eden od dejavnikov, ki pomembno vplivajo na kakovost mesa.

2.3 POGOJI ZA VKLJUČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV V SHEMO IZBRANA KAKOVOST

Vključevanje mesnih izdelkov in mesnih pripravkov iz prašičjega mesa v shemo Izbrana kakovost in označevanje z znakom »Izbrana kakovost – z navedbo države pridelave in predelave« je dovoljeno, če je osnovna surovina v mesnem izdelku ali pripravku izključno meso, ki je pridobljeno od živali, ki ustrezajo kriterijem za Izbrano kakovost.

Merila za presojo kriterija:

Predelovalec mesa na kmetiji oziroma proizvajalec mesnih izdelkov in mesnih pripravkov je dolžan ustreznost surovine dokazovati na podlagi izdelanih masnih bilanc, ki so predmet presoje v postopkih nadzora.

Certificirani predelovalec oz. proizvajalec je za meso Izbrana kakovost dolžan vzpostaviti ločen identifikacijski (številčni) sistem in voditi količinske evidence o nabavi in prodaji mesa in o količinah proizvedenih in prodanih mesnih izdelkov in mesnih pripravkov. Masna kontrola se izvaja na podlagi vhodnih in izhodnih količin mesa Izbrana kakovost, pri predelovalcih na kmetijah pa na podlagi evidenc o skupnem številu vzrejenih in dokupljenih živali IK in prodaji živali vzrejenih za Izbrano kakovost.

2.4 OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE PRAŠIČJEGA MESA - IZBRANA KAKOVOST

2.4.1. Pidelovalci – rejci

Pogoji krmljenja živali

- krma ne sme vsebovati krmil, ki so na Listi posamičnih krmil, katerih ni dovoljeno dodajati v krmo za vzrejo živali za Izbrano kakovost,
- rejci zagotavljajo recepturo krmnih obrokov, iz katere so razvidne sestavine, ki jih uporabljajo,
- dokumentacija za nakup/dokup krme na drugi kmetiji mora vsebovati podatke o dobavitelju krme, količini in vrsti krme, datum dokupa in KMG MID izvora,
- pri nakupu/uporabi krme iz registriranih mešalnic, morajo rejci hraniti arhiv dobavnic in deklaracij iz registriranih mešalnic najmanj 5 let (račun, dobavnica, deklaracija),
- vsa krma, posamična in krmne mešanice, mora izpolnjevati kriterije krme za Izbrano kakovost.

Zdravstveno varstvo

- rejec živali zagotavlja ustrezne preventivne ukrepe za preprečevanje bolezni pri živali(h),
- uporaba antibiotikov je dovoljena izključno v kurativne namene, skladno po navodilih za uporabo zdravil proizvajalca,
- pristojni veterinar vsa uporabljena zdravila vpiše in potrdi s podpisom v dnevnik veterinarskih posegov, ki se hrani na kmetijskem gospodarstvu,
- v primeru individualnega zdravljenja živali z antibiotiki se karenčna doba, predpisana v povzetku glavnih značilnosti zdravila, podaljša za 20 %,
- v času podaljšane karenčne dobe prodaja živali za zakol, pod pogoji za Izbrano kakovost, ni dovoljena.

Transport živih živali

- transport živali, ki so vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost ne sme presegati časa 6-ih ur.

Označevanje živali za prodajo

- Vsaka skupina živali, označena s SIŠ (skupinska identifikacijska številka), ki je bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora biti v spremni dokumentaciji (Izjava o načinu vzreje živali/Priloga 1) označena z: »USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOST«.
- Vsaka skupina živali, označena s SIŠ (skupinska identifikacijska številka), ki ni bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora imeti v spremni dokumentaciji (Izjava o načinu vzreje živali/Priloga 1) oznako »NE USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOSTI«.

Priloga 1: Izjava o načinu vzreje živali

Evidence o številu prodanih živali iz certificirane reje

- rejci vodijo evidence o številu vzrejenih, dokupljenih in prodanih živali, ki so bile vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost (arhivirane kopije Izjav o načinu vzreje živali).

2.4.2. Predelovalci – klavnice, razsekovalnice

V shemo Izbrana kakovost lahko vstopajo registrirani in odobreni obrati za promet znotraj Skupnosti, ki so registrirani za zakol prašičev in predelavo in proizvodnjo prašičjega mesa in so pridobili certifikat Izbrana kakovost.

- Transport živih živali, ki so vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost ne sme trajati več kot 6 ur.
- Klavnica v zakol za Izbrano kakovost lahko prevzame samo zdravstveno ustrezne živali, ki so bile vzrejene za Izbrano kakovost.
- Pred prevzemom živali, klavnica preverja spremno dokumentacijo, v kateri je navedeno in razvidno, da:
  - ima rejec veljavni certifikat za Izbrano kakovost,
  - da je priložena pravilno izpolnjena Izjava o načinu vzreje živali, iz katere je razvidno, da žival(i) ustreza(jo) kriterijem za Izbrano kakovost.
- Klavni trupi, ki ustrezajo kriterijem Izbrana kakovost, so označeni v skladu z merili sledljivosti in zagotavljanjem identifikacije živali ali skupine živali in označeni z IK.
- Klavni trupi (polovice, četrti), ki ustrezajo kriterijem Izbrana kakovost, so skozi proizvodni proces prehodno označeni z Izbrana kakovost in ločeni od trupov živali, ki ne ustrezajo kriterijem za Izbrano kakovost.
- Končna oznaka klavnih trupov (polovic, četrti) se izvede, ko je postopek kontrole v klavnici zaključen, potrjena zdravstvena ustreznost s strani uradnega veterinarja in ugotovljena skladnost z zahtevami za Izbrano kakovost.
- Drobovina oz. notranji organi živali IK se niti prehodno niti končno ne označujejo z IK.
- Vsak certificirani obrat ima za meso Izbrana kakovost vzpostavljen lastni identifikacijski sistem - proizvodnja mesa Izbrana kakovost mora biti vodena na posebnih šifrah.

- V procesu razseka in porcioniranja mora biti meso Izbrana kakovost označeno s posebnimi šiframi - razlikovalno od ostalega mesa.
- Prašičje meso, mesni izdelki in pripravki, ki ustrezajo vsem kriterijem za Izbrano kakovost, se lahko označijo z znakom Izbrana kakovost.

2.4.3. Posebni pogoji za označevanje mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov Izbrana kakovost - z dodatno oznako »kmečki«

- Z dodatno oznako KMEČKI se lahko označijo meso, mesni izdelki in mesni pripravki, ki so bili proizvedeni v obratu z največ tremi (3) zaposlenimi, poleg družinskih članov na kmetiji.
  - Predloži se izpis iz registra kmetijskih gospodarstev in druge listine (pogodbe, študentske napotnice...), iz katerih je razvidno, da gre za delo družinskih članov in maksimalno treh dodatno zaposlenih.
- Če je mesnim izdelkom in mesnim pripravkom dodano meso drugih živali, morajo biti tudi te živali rojene na kmetiji in vključene v shemo Izbrana kakovost.
  - Nosilec dejavnosti v sklopu lastnega notranjega nadzora vodi evidence o številu živali vzrejenih za Izbrano kakovost in o količinah proizvedenega mesa in mesnih izdelkov z oznako Izbrana kakovost – kmečki.
- Za predelavo mesa (mesni izdelki in mesni pripravki) se ne sme uporabljati zamrznjeno meso in slanina, razen za izdelavo tlačenske in paštete.
  - Za izdelavo tlačenske in paštete se sme uporabiti surovina, ki je bila zamrznjena. Uporaba teh surovin je razvidna iz evidence, ki se vodi v sklopu lastnega notranjega nadzora.
- Meso, mesni izdelki in mesni pripravki morajo biti dimljeni na klasičen, kmečki način - izključno z dimom, pridobljenim z zgorevanjem suhega, trdega lesa.
  - Dim nastaja s tlenjem lesa na odprtih kuriščih ali s tlenjem lesa v dimnih generatorjih. Dim vpliva na oblikovanje barve, vonja in okusa mesnin ter zavira rast bakterij, plesni in kvasovk.
- Meso se soli / razsoljuje ročno, s suhim, mokrim (potapljanjem kosov mesa v raztopino kuhinjske soli oziroma razsolice) ali kombiniranim postopkom na klasičen, kmečki način. Vbrizgavanje solnice / razsolice v meso ni dovoljeno.
- V meso, mesne izdelke in mesne pripravke ni dovoljeno dodajati umetnih arom, ekstraktov, barvil, ojačevalcev arome, pospeševalcev zorenja, rožičeve moke, sojinih in mlečnih beljakovin, škroba in vlaknin.

Če kmetija za predelavo mesa Izbrana kakovost - kmečki dokupuje živali z drugih kmetij, morajo biti tudi dokupljene živali rojene na kmetijah in vzrejene za Izbrano kakovost v isti državi.

Nosilec dejavnosti v sklopu lastnega notranjega nadzora vodi evidence in hrani dokumentacijo o številu dokupljenih živali in njihovem poreklu ter načinu vzreje živali, iz katerih izhaja, da so bile živali rojene in vzrejene v isti državi.

2.5 POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE POREKLA OSNOVNE SUROVINE

1. živali morajo biti od rojstva do zakola rejene pod pogoji za Izbrano kakovost.
2. dokupljene živali iz certificirane reje, morajo biti ustrezno označene (žival je rejena pod pogoji za Izbrano kakovost).
3. dokupljene živali iz necertificirane reje morajo biti ustrezno označene (žival ni rejena pod pogoji za Izbrano kakovost).
4. obvezen je arhiv dokumentacije o nakupu/dokupu živali, ki se na sedežu rejca hrani 5 let.

III. PERUTNINSKO MESO

Z znakom **IZBRANA KAKOVOST** in navedbo države pridelave in predelave je dovoljeno označevati sveže, ohlajeno in zmrznjeno perutninsko meso - če so vsi proizvodni postopki izvedeni v državi porekla surovine, kar pomeni, da so jate izvaljene, vzrejene, zaklane in razkosane v isti državi.

3.1 OPREDELITEV POSEBNIH ZAHTEV

Tabela 5: Vstopni kriteriji za perutninski sektor

Izbrana kakovost	Pridelovalci	Krma živali:
		<p>Krma brez animalnih proteinov.</p> <p>Dodatek krmi: 0,35 mg selena/kg krme, v razmerju 0,20 mg organskega selena in 0,15 mg anorganskega selena.</p> <p>Krma ne sme vsebovati krmil, ki so na listi prepovedanih posamičnih krmil.</p>
	Predelovalci	Transportni čas:
		Čas transporta ne sme presegati 5-ih ur.
		Označevanje:
		Na sledljivostnih etiketah do posameznih kosov predpakiranega mesa se navajajo imena rejcev.

Priloga 2: Lista posamičnih krmil, ki jih ni dovoljeno dodajati v krmo za vzrejo živali za IZBRANO KAKOVOST

3.2 OPIS POSEBNIH LASTNOSTI

Krma

V krmo za vzrejo perutnine se dodaja 0,35 mg selena na kg krme, v razmerju 0,20 mg organskega selena in 0,15 mg anorganskega selena, s ciljem zagotoviti 14,00 mikrogramov selena v 100 g perutninskega mesa. Dodatki selena so na voljo v več oblikah, organski selen je narejen z rastjo kvasovk na s selenom bogatem mediju. Selen je v omejenih količinah bistven za življenjske procese tako ljudi kot živali, kar je pri različnih fizioloških funkcijah mogoče pojasniti z njegovim delovanjem pri antioksidativni obrambi organizma. Znano je, da je najbogatejši vir selena beljakovinska hrana, vsebnost selena v njej pa različna in odvisna od več dejavnikov, zlasti od bio razpoložljivosti.

Dodajanje organskega selena v krmo izboljša status selena v celotnem organizmu živali in posameznem tkivu, kar je povezano s širokim spektrom učinkov, ki ugodno vplivajo na zdravje živali in njihov razvoj. Pri rastoči perutnini selen vpliva na boljšo poraščenost s perjem in boljše uravnavanje telesne temperature, zmanjšuje pojave vodenice in pozitivno vpliva na rast.

S selenom obogateno meso ima manjše izgube zaradi izceje, izboljša barvo mesa in povečuje kakovost trupov. Višja vsebnost selena v mesu povečuje hranilno vrednost in ima številne ugodne vplive na človeški organizem. Selen kot antioksidant pomaga pri lajšanju simptomov številnih bolezni, lajša učinke staranja, ki vplivajo na regeneracijo poškodovane DNK in razgrajujejo stranske proizvode metabolizma, mobilizira obrambne moči telesa in podpira zdravljenje nalezljivih bolezni.

Čas transporta

Časovno omejen transport živali ima pozitiven vpliv tako na dobrobit živali kot na varstvo okolja. Z namenom preprečevanja neugodnega počutja in nižje stopnje stresa pri živalih, morajo prevozniki zagotavljati kratke transportne poti, ki od izhodiščnega kraja do cilja, ne smejo presegati 5-ih ur. Omejen čas transporta zmanjšuje tveganja poškodb med transportom, dolgo izpostavljenost zunanjim vplivom (ekstremnim temperaturam) in dehidraciji. Živali pridejo v klavnico v dobri kondiciji, kar pozitivno vpliva na tehnološki proces omamljanja in izkrvavitve in posledično vpliva na višjo kakovost mesa.

Dodatne zahteve za označevanje mesa Izbrana kakovost

Perutninsko meso, vključeno v shemo Izbrana kakovost, presega zakonska merila za zagotavljanje sledljivosti mesa. Na vsakem kosu predpakiranega mesa z oznako Izbrana kakovost morajo biti na deklaraciji izdelka navedeni podatki o rejcu, ki potrošnikom na enostaven in transparenten način omogoča informacijo o poreklu mesa.

3.3 POGOJI ZA OZNAČEVANJE MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV Z ZNAKOM IZBRANA KAKOVOST

Vključevanje mesnih izdelkov in mesnih pripravkov iz perutninskega mesa v shemo Izbrana kakovost in označevanje z znakom Izbrana kakovost je dovoljeno, če je osnovna surovina v izdelku meso, ki ustreza kriterijem za Izbrano kakovost.

Merila za presojo kriterija:

Predelovalec oziroma proizvajalec mesnih izdelkov mora ustreznost surovine dokazovati na podlagi izdelanih masnih bilanc, ki so predmet presoje v postopkih nadzora.

Certificirani predelovalec oz. proizvajalec mesnih izdelkov in mesnih pripravkov je za meso Izbrana kakovost dolžan vzpostaviti ločen identifikacijski (številčni) sistem in voditi količinske evidence o proizvodnji, predelavi in prodaji mesa in mesnih izdelkov. Masne kontrole v mesno predelovalnih obratih se izvajajo na podlagi vhodnih in izhodnih količin mesa Izbrana kakovost, pri predelovalcih na kmetijah pa na podlagi evidenc o številu in prodaji vzrejenih živali za Izbrano kakovost in dokupih živali iz certificirane reje za Izbrano kakovost.

3.4 OPIS POSTOPKOV V POSAMEZNIH FAZAH PRIREJE IN PROIZVODNJE PERUTNINSKEGA MESA – IZBRANA KAKOVOST

3.4.1. Pridelovalci (reja perutnine)

- v krmo se dodaja 0,35 mg selena/kg krme – v razmerju 0,20 mg organskega in 0,15 mg anorganskega selena,
- krmni obroki ne smejo vsebovati živalskih proteinov,
- krmni obroki ne smejo vsebovati krmil, ki so na listi prepovedanih posamičnih krmil (Priloga 2),
- krma v kmečki reji mora vsebovati najmanj 65 % žit oziroma beljakovinske komponente in najmanj 50 % koruze,
- rejci, ki sami pripravljajo krmo, morajo zagotavljati dnevne krmne obroke, iz katerih so razvidne sestavine in razmerja med njimi,
- rejci vodijo evidence dnevnih krmnih obrokov po vrsti živali, obdobje krmljenja s posameznim krmnim obrokom in evidence pridelane in (do)kupljene krme,
- vsak nakup krme (tudi pri nakupu na drugi kmetiji) mora rejec dokumentirati (dobavnica, račun) in arhivirati za dobo 5 let,
- dokumentacija za nakup/dokup krme na drugi kmetiji mora vsebovati podatke o dobavitelju krme, količini in vrsti krme in datum nakupa/dokupa,
- pri nakupu krme iz registriranih mešalnic, morajo rejci voditi evidenco o dobavah in recepturah krme,
- arhiv dobavnic iz registriranih mešalnic krme se hrani na sedežu rejca 5 let,
- vsa krma, posamična in krmne mešanice, mora izpolnjevati zahteve za Izbrano kakovost.

Transport živih živali

- transport živali, ki so rejene pod pogoji za Izbrano kakovost, ne sme presegati 5-ih ur.

Označevanje živali za prodajo

- Jata, ki je bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora biti v prodajni dokumentaciji (Izjava o načinu vzreje živali - Priloga 1) označena z: »USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOST«.
- Jata, ki ni bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora imeti v prodajnih dokumentih (Izjava o načinu vzreje živali - Priloga 1) oznako »NE USTREZA KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOST«.

Evidence o številu prodanih živali iz certificirane reje

- rejci vodijo evidence o številu prodanih živali, ki so bile vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost (arhiv na sedežu rejca).

3.4.2. Predelovalci – klavnice, razsekovalnice, mesno predelovalni obrati

V shemo Izbrana kakovost lahko vstopajo registrirani in odobreni obrati za zakol perutnine in predelavo in proizvodnjo perutninskega mesa, ki so pridobili certifikat za Izbrano kakovost.

- V zakol za Izbrano kakovost je možno prevzeti samo zdrave živali, ki so bile vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost.
- Pošiljke živali, namenjene v zakol, spremljajo dosledno izpolnjeni dokumenti, iz katerih je nedvoumno razvidno, da so bile jate vzrejene pod pogoji za Izbrano kakovost.
- Pred prevzemom živali, klavnica preverja spremno dokumentacijo, iz katere je razvidno, da:
  - ima rejec veljavni certifikat za Izbrano kakovost,
  - da je priložena pravilno izpolnjena Izjava o načinu vzreje živali, iz katere je razvidno, da jata(e) ustreza(jo) kriterijem za Izbrano kakovost.

Razpoznavanje in kontrola identitete mesa v klavnica in razsekovalnicah

- Označevanje trupov v skladu z merili sledljivosti, ki zagotavlja zanesljivo razpoznavanje živali, ki izvirajo iz iste jate.
- Certificirani obrat ima za meso Izbrana kakovost vzpostavljen lastni identifikacijski sistem - proizvodnja mesa Izbrana kakovost mora biti vodena na posebnih šifrah.
- Trupi živali za Izbrano kakovost morajo biti skozi celotni proizvodni proces ločeni od trupov živali, ki ne ustrezajo zahtevam za Izbrano kakovost.
- Med in po razseku mora biti meso Izbrana kakovost ločeno od ostalega mesa.
- Perutninsko meso, ki ustreza vsem kriterijem za Izbrano kakovost, se lahko označi z IZBRANA KAKOVOST.
- Predpakirano perutninsko meso Izbrana kakovost mora na maloprodajnih etiketah vsebovati podatek o rejcu.

Transport živih živali

- Čas transporta ne sme presegati 5-ih ur.

3.5 POGOJI ZA ZAGOTAVLJANJE SUROVINE IZBRANA KAKOVOST

1. vzreja živali celotni življenjski ciklus poteka pod pogoji za Izbrano kakovost;
2. dokupljene živali iz certificirane reje morajo biti ustrezno označene (jata je izvaljena in vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost) - način vzreje za Izbrano kakovost, po premiku jate k drugemu rejcu, ne sme biti prekinjen;
3. dokupljene živali iz necertificirane reje ne smejo biti vključene v Izbrano kakovost;
4. obvezen je arhiv dobavnic o nakupu dan starih živali (vsaka jata ima svojo saržo, preko katere je sledljiva do matične jate, valilnice in rejca).

IV. POGOJI TRŽENJA - POSEBNE ZAHTEVE

4.1 POSEBNE ZAHTEVE ZA TRŽENJE MESA, MESNIH IZDELKOV IN MESNIH PRIPRAVKOV IZBRANA KAKOVOST

POSEBNE ZAHTEVE ZA TRŽENJE GOVEJEGA, PRAŠIČJEGA IN PERUTNINSKEGA MESA, MESNIH IZDELKOV IN PRIPRAVKOV IZBRANA KAKOVOST	RAZLAGA
<ul style="list-style-type: none"> • Označevanje mesa, mesnih izdelkov in pripravkov Izbrana kakovost <p>Meso, mesne izdelke in pripravke z znakom Izbrana kakovost lahko označijo samo dobavitelji, ki imajo veljaven certifikat za shemo Izbrana kakovost. Dobavitelj (proizvajalec), ki kupcu dobavi meso Izbrana kakovost, predloži kupcu kopijo veljavnega certifikata.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posebna določila <p>Za označevanje mesa, mesnih izdelkov in pripravkov z znakom Izbrana kakovost morajo certificirani obrati (dobavitelji mesa) zagotavljati zahteve iz te Specifikacije in spoštovati predpisana navodila in kriterije za označevanje mesa, mesnih izdelkov in pripravkov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nakup mesa, mesnih izdelkov in pripravkov Izbrana kakovost <p>Za meso, mesne izdelke in pripravke Izbrana kakovost veljajo posebni pogoji pridelave, predelave in trženja, ki so jih dolžni spoštovati vsi deležniki v verigi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolžnost skrbnega ravnanja pri prevzemu <p>Pri sprejemu mesa, mesnih izdelkov in pripravkov Izbrana kakovost na mestu, kjer se opravi vhodni prevzem v trgovsko podjetje, je kupec dolžan pri naključno izbranih vzorcih preveriti skladnost mesa, mesnih izdelkov in pripravkov s podatki na dobavnici oziroma drugih spremljajočih dokumentih in izvesti prevzem mesa, mesnih izdelkov in pripravkov tako, da ni podvržen negativnim vplivom.</p>	<p>Izdani certifikati za Izbrano kakovost so objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za kmetijstvo.</p> <p>Specifikacija za goveje, prašičje in perutninsko meso – objavljena na spletnih straneh predlagateljev Specifikacije;</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Prodaja mesa, mesnih izdelkov in pripravkov v obliki pripravljenega obroka <p>Meso, mesne izdelke in pripravke Izbrana kakovost je v trgovinah dovoljeno prodajati kot gotovo jed (toplotno obdelano).</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Mleto meso <p>Mletega mesa, ki je vnaprej pripravljeno v prodajalni in se prodaja kot predpakirano za neposredno prodajo ali nepredpakirano, ni dovoljeno označevati z znakom Izbrana kakovost.</p> <p>V kolikor potrošnik od trgovca zahteva mletje posameznega kosa mesa, označenega z znakom Izbrana kakovost, ob njegovi prisotnosti, se faza mletja šteje kot trgovska storitev. V tem primeru trgovec takšen posamezni zmleti kos mesa označi z Izbrana kakovost pri navedbi artikla.</p>	<p>Primer pravilne označbe mesa: goveje stegno IK in NE goveje mleto meso IK</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Razsek, porcioniranje in priprava <p>V istem času na isti površini ni dovoljeno izvajati razseka, porcioniranja in priprave mesa, mesnih izdelkov in pripravkov, označenih z Izbrana kakovost in mesa, mesnih izdelkov in pripravkov, ki niso označeni z Izbrana kakovost.</p>	<p>Primer navedbe na cenovni etiketi v nazivu artikla: »marinirane piščančje peruti iz mesa Izbrana kakovost ali IK« in s predložitvijo originalne označbe dobavitelja za zagotavljanje sledljivosti skladno z zakonodajo.</p> <p>Mesne izdelke in pripravke, pripravljene v trgovini iz mesa IK, je dovoljeno prodajati izključno na postrežnem mestu (nepredpakirane), ločeno (na ločenih pladnjih) od mesnih izdelkov in pripravkov, ki niso označeni z Izbrana kakovost ali IK.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Prodaja na postrežnem mestu – meso <p>Na postrežnem mestu mora biti meso označeno z znakom Izbrana kakovost ločeno od ostalega mesa, in sicer na posebnem pladnju in jasno označeno na originalni označbi dobavitelja z oznako “IK” ali Izbrana kakovost.</p> <p>Znak Izbrana kakovost mora biti sestavni del vidnega dela originalne označbe dobavitelja (proizvajalca)/sledljivostne etikete, tako, kot so osnovni zakonsko zahtevani podatki. Znak Izbrana kakovost mora biti pozicioniran na najbolj vidnem delu originalne označbe dobavitelja, s premerom najmanj 2 (dva) cm.</p> <p>Originalna označba, ki jo kupcu zagotovi dobavitelj (proizvajalec), je pozicionirana poleg mesa, ki se prodaja v vitrini.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prodaja na postrežnem mestu – mesni izdelki in pripravki <p>Na postrežnem mestu morajo biti mesni izdelki in pripravki na posebnem pladnju in označeni na cenovni etiketi v nazivu artikla z besedo “IK” ali Izbrana kakovost.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Prodaja predpakiranega mesa <p>Nedvoumno in jasno označevanje mesa, mesnih izdelkov in mesnih pripravkov Izbrana kakovost, ter s tem zagotavljanje pravice potrošnikov do obveščenosti, mora zagotoviti dobavitelj (proizvajalec).</p>	

<p>Označevanje mesa, mesnih izdelkov in pripravkov Izbrana kakovost se označi na cenovni etiketi z oznako »IK« ali Izbrana kakovost.</p> <p>Znak Izbrana kakovost mora biti sestavni del vidnega dela predpakiranega mesa dobavitelja (proizvajalca)</p>	
<p>• Označevanje v prodajalni</p> <p>V prodajalni, kjer se prodaja meso Izbrana kakovost, mora biti nameščena standardizirana oznaka, ki označuje »Izbrana kakovost«, ki jo dobavitelj zagotovi kupcu in ne sme biti večja od 100 cm x 70 cm.</p> <p>Dobavitelji zagotovijo standardizirane oznake, ki označujejo »Izbrana kakovost« v velikosti formata B2 (50 x 70,7 cm) - najkasneje v roku 6-ih mesecev.</p>	<p>Deležniki v verigi se lahko dogovorijo za način distribucije standardizirane oznake preko interesnih združenj.</p>
<p>• Vodenje evidenc</p> <p>Kupec je dolžan voditi evidence kupljenih in prodanih količin mesa označenega z znakom Izbrana kakovost. Evidence se lahko vodijo na prodajnem mestu ali centralno in jih je kupec dolžan predložiti najkasneje v roku 48 ur po zahtevi pristojnega organa.</p>	
<p>• Označba »IK« na maloprodajnem računu</p> <p>Za meso, mesne izdelke in pripravke Izbrana kakovost je kupec dolžan na maloprodajnem računu zagotoviti najmanj navedbo artikla in oznako »IK«.</p> <p>Navedeno ne velja za primere, kjer veljavna zakonodaja dopušča izjemo od navajanja artikla na računu in v primeru prodaje preko prodajnih avtomatov.</p>	<p>Celoten naziv npr. »Goveje stegno Izbrana kakovost« na računu tehnično ni možen zaradi omejitve prostora.</p> <p>Primer pravilne označbe: »Piščančje prsi IK«</p> <p>Veljavna zakonodaja npr. v primeru uporabe registrskih blagajn in prodaje preko avtomatov zaradi tehničnih omejitev dopušča, da je na računu naveden zgolj znesek in šifra za višino stopnje DDV.</p>

- Kupec iz poglavja 4.1. Specifikacije (Pogoji trženja/posebne zahteve) je pravna ali fizična oseba, ki prodaja meso, mesne izdelke in pripravke »Izbrana kakovost«
- Navedbe »Izbrana kakovost« se v poglavju 4.1. Specifikacije (Pogoji trženja/posebne zahteve) nanašajo na označevanje mesa, mesnih izdelkov in pripravkov Izbrana kakovost
- Pravna ali fizična oseba, ki prodaja predpakirano ali nepredpakirano goveje, prašičje in perutninsko meso, mesne izdelke in mesne pripravke z označbo Izbrana kakovost se mora za ta namen certificirati.
- Izraz »rejeno« je enak izrazu »vzrejeno« .
- Izraz »maloprodajna etiketa« in »sledljivostna etiketa« je enak izrazu »originalna označba dobavitelja (sledljivostna etiketa)«.
- Dobavitelji do **1. 7. 2020** poenotijo originalne označbe dobaviteljev (sledljivostne etikete – znak IK barvna varianta v velikosti premera 2 cm) ter pozicioniranje informacij na teh označbah za meso, ki ga kupci prodajajo v nepredpakirani obliki

PRILOGA 1: IZJAVA O NAČINU VZREJE ŽIVALI

Nosilec certifikata:

Številka certifikata:

Zaporedna št. ND iz priloge certifikatu:

Ta izjava je obvezni del dokumentacije, ki spremlja živali v zakol in je sestavni del Specifikacije za goveje, prašičje in perutninsko meso

Vsaka žival ali skupina živali ali jata

- vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost mora biti označena z »Ustreza kriterijem za izbrano kakovost«
- ki ni bila vzrejena pod pogoji za Izbrano kakovost, mora biti označena z »NE ustreza kriterijem za Izbrano kakovost«

Imetnik živali izjavljam, da žival(i), ki jo (jih) pošiljam v zakol

USTREZA(JO) KRITERIJEM ZA IZBRANO KAKOVOST

DA

(obkroži ustrezno)

NE

Če živali ustrezajo pogojem za Izbrano kakovost, je potrebno navesti tudi številko certifikata IK in zaporedno številko ND iz seznama certificiranih rejcev, ki je priloga certifikatu za IK:

1. Imetnik, ki odpremlja žival(i), skupino živali ali jato:

---

naslov: _____

poštna št.: _____ naziv pošte _____

telefon: _____

ID živali (goveda), SIŠ (prašiči) /jate (perutnina)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____

Kraj in datum:

Podpis rejca/imetnika živali:

Na istem obrazcu (Izjava o načinu vzreje živali) morajo biti navedene samo tiste živali, ki ustrezajo kriterijem za Izbrano kakovost ali samo tiste, ki ne ustrezajo kriterijem za Izbrano kakovost.

PRILOGA 2: LISTA POSAMIČNIH KRMIL (Uredba (EU) št. 68/2013-Priloga C) - ki jih ni dovoljeno dodajati v krmo za vzrejo živali za Izbrano kakovost

Skupina 2	Oljna semena, oljni sadeži in iz njih pridobljeni proizvodi	
	2.5.1	bombažovo seme
Skupina 4	Gomolji, korenine in iz njih pridobljeni proizvodi	
	4.8.3	Krompirjevi olupki, kuhani v pari
	4.8.4	Krompirjevi odrezki, surovi
	4.6.1	Manioka (tapioka/kasava)
Skupina 5	Druga semena in sadeži ter iz njih pridobljeni proizvodi	
	5.15.1	Kavne luščine
	5.13.1	Pulpa citrusov
	5.13.2	Pulpa citrusov, posušena
Skupina 8	Stranski proizvodi pri predelavi mleka	
Skupina 9	Proizvodi in stranski proizvodi iz kopenskih živali	
	9.8.1.	Krvni proizvodi
	9.6.1	Hidrolizirane živalske beljakovine
	9.12.1	Želatina
	9.2.1	Živalska maščoba *
Skupina 10	Ribe, druge vodne živali in iz njih pridobljeni proizvodi	
	10.4.3	Ribji sok
	10.4.6	Ribje olje
	10.4.7	Ribje olje hidrogenirano
	10.8.1	Moka iz mehkužcev
	10.4.4	Ribje beljakovine hidrolizirane
Skupina 12	Beljakovinski proizvodi pridobljeni iz mikroorganizmov	
	12.1.2	Beljakovinski proizvodi fermentacije mikroorganizmov, ki so zrasli na zemeljskem plinu
Skupina 13	Živilom podobne snovi in proizvodi živilske industrije	
	Izjema so dokupljeni, že pečeni, mleti in posušeni pekovski izdelki (npr. drobtine), ki ne vsebujejo majhnih delcev mesa/mesnih proizvodov ali rib/ribjih proizvodov kot dodatkov testu (posebno dovoljenje ni potrebno).	
	13.1.13	Proizvodi pri izdelavi gotovih živil
	13.1.1	Proizvodi v pekarstvu in testeninarstvu
	13.1.4	Proizvodi industrije bonbonov in čokolade
	13.1.2	Proizvodi industrije peciva in kolačev
	13.1.6	Proizvodi in stranski proizvodi iz predelave svežega sadja in zelenjave

*op.: ne velja za perutninski sektor